

Internationale hulpverlening van het Belgische Rode Kruis in het Interbellum: de missie in Polen, 1920-1921

Na meer dan honderd jaar vreemde overheersing, wordt Polen aan het einde van de Eerste Wereldoorlog opnieuw onafhankelijk. De herwonnen onafhankelijkheid slaagt er echter niet in om een einde te maken aan de chaotische situatie waarin het land verkeerde. Vrijwel onmiddellijk na het einde van de Eerste Wereldoorlog raakte Polen verwickeld in tal van grensoorlogen met vrijwel al zijn buurlanden. Daarnaast werd het land geconfronteerd met verschillende groeipijnen op nationaal politiek vlak. Het vormen van een eensgezinde Poolse staat bleek lastiger dan gehoopt waardoor de politieke situatie werd getypeerd door chaos. De uitdagingen waarmee Polen in de nasleep van de Eerste Wereldoorlog geconfronteerd werd, beperkten zich echter niet tot het politieke vlak. Het oosten van het land werd geteisterd door een tyfusepidemie die zich zeer snel verspreidde. Het bleek lastig voor Polen, als kersverse staat, om deze problemen het hoofd te bieden. De internationale gemeenschap had dit ook opgemerkt en besloot om in te grijpen. Tal van humanitaire initiatieven werden op poten gezet om de Poolse staat en de Poolse bevolking te hulp te schieten. Zo vertrok ook het Belgische Rode Kruis op 11 oktober 1920 met een delegatie van 42 mensen naar Polen.

De historiografie rond geschiedenis van humanitaire hulpverlening of *humanitarianism* is de laatste jaren enorm gegroeid. Daarbij lag de focus voornamelijk op bekende organisaties, zoals het *American Red Cross* en grootschalige hulpverleningsmissies. Mijn onderzoek focus volledig op de missie van het Belgische Rode Kruis in Polen in 1920 en 1921. Het is bijzonder interessant om te zien hoe twee kleinere Europese landen hun weg zoeken in het complexe politieke landschap na de Eerste Wereldoorlog.

In de eerste plaats ben ik gaan kijken naar wat de opzet van de missie was. Met welk idee en met welk plan was de delegatie naar Polen vertrokken? De realiteit op het veld bleek af te wijken als de situatie die ze ingeschat hadden waardoor ze hun plannen moesten aanpassen. Ten tweede ben ik dan ook op zoek gegaan naar wat de concrete inhoud was van de missie van het Poolse Rode Kruis in Polen. De hulpverlening aan Polen bestond uit drie grote componenten; de oprichting van een ziekenhuis in Brest-Litovsk, een gewondentrein waarmee soldaten geëvacueerd konden worden en het verdelen van hulpgoederen. Ten derde heb ik een raming gemaakt van het budget dat het Belgische Rode Kruis heeft uitgetrokken voor het financieren van de missie. De geschatte kostprijs van de missie bedroeg 108 500 BEF. De reële kostprijs heeft ongetwijfeld afgeweken van deze raming maar op basis van het beschikbare bronmateriaal was het onmogelijk om dit te berekenen. Ten vierde heb ik de stakeholders die betrokken waren bij de missie in beeld gebracht. In de eerste plaats het Belgische Rode Kruis en het personeel dat tewerkgesteld was in het ziekenhuis en op de gewondentrein. Daarnaast ook enkele belangrijke partners van het Belgische Rode Kruis; Pro Polonia, het Poolse Rode Kruis, de Belgische regering en de Poolse regering. Tenslotte heb ik de balans opgemaakt. Kunnen we stellen dat de missie van het Belgische Rode Kruis in Polen in 1920 en 1921 geslaagd was? Op die vraag is het moeilijk om een sluitend antwoord te geven. Hiervoor zou nog aanvullend onderzoek nodig zijn. Bijvoorbeeld over de ervaringen en de perceptie van de ontvangers van de humanitaire hulpverlening. Op basis van het beschikbare bronmateriaal was het toch reeds mogelijk enkele, tussentijdse, conclusies te trekken.